

Delavška PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Razmišljanje o 'strankarstvu'

Ne bi se lotevali tega vprašanja, če nas ne bi »Slovenec« na to spomnil, ko je skušal dati škofjeloški proslavi nekak strankarski pomen. Ne da bi hoteli učiti delavstvo — ono ima o vsem tem že davno popolnoma jasno mišljenje — ampak da javnosti znova povemo naše mišljenje o tem vprašanju, smo to napisali. — Ur.

Še preden je sv. oče Pij XI. krepko poudaril važnost sindikatov, je krščansko delavstvo zaradi dolgotrajnihkušenj vzelo edino pravo razmerje tudi do političnih strank. Res ne po vseh deželah, toda kjer do tega spoznanja pravi čas ni prišlo, je plačalo svojo neizkušenost z uničenjem vsega svobodnega sindikalnega dela.

Dr. Janez Ev. Krek je zamislil delavsko organizacijo kot neodvisno od strankarskih gibanj. Toda že v njegovem času so se pojavili ljudje, ki so hoteli sindikat izrabljati v strankarske namene ter njegovo delo podrediti vrhovnemu vodstvu stranke, tedaj slovenske katoliške stranke SLS. Dr. Krekova tradicija avtonomnosti delavskega gibanja pa je bila v JSZ-i tako močna, da se je njeno članstvo vedno znalo umakniti pogubni poti, na katero so jo silili ljudje avtoritarnega mišljenja. Te zadeve pa so se do zadnjih let reševale »pod domačo streho«, kakor lahko imenujemo takratno tudi politično skupnost slovenskega ljudstva, katero je upravičeno predstavljala SLS po svojem programu in številu pripadnikov.

Toda ta »skupnost« je zadnje čase postala le še prizidek širše »skupnosti«, kjer ne moremo govoriti ne o katolištvu, še manj pa o kaki avtonomosti posameznih stanov, n. pr. delavskega gibanja. Konservativno centralistično načelo (ki je pogubilo že nemški kat. Centrum) je v prizidku in v glavni stavbi našlo novo oživitve in samo prisililo delavstvo, da se je izpod te strehe umaknilo na nevtralna tla.

Tako bi z izrazi, ki so nam danes dani, označili pot, po kateri je šlo krščansko socialistično delavstvo. K temu ga ni silil samo razvoj v naših ozkih mejah, ampak osnovna krščanska socialna načela in demokratični duh, ki v delavstvu krepko živi.

Nič se ne smemo torej čuditi, če »Slovenec« neodvisno delavsko gibanje ne ugaja. Njegova avtoritarna miselnost mu ne dovoli, da bi delavstvu kot stanu priznal pravico avtonomnega gibanja, brez varuhov in od »Boga danih« vodnikov. Zato se razpre tudi z zdravim razumom, in tako očita n. pr. JSZ-i, da je strankarska — prav zato, ker hoče

biti od sleherne stranke neodvisna in avtonomna v vsem svojem delovanju.

Drugo pa je zadeva z občino, banovino in parlamentom, kjer hoče tudi delavstvo soodločati. Ob to delavsko zahtevo se je spotaknil »Slovenec«. Ne le načelo najenostavnejše demokracije, ampak tudi načela papeških okrožnic (za katere se »Slovenec« sicer kaj rad vnema) priznavajo delavstvu kot osnovno pravico soodločanje pri vodstvu vseh javnih zadev. Ta pravica za delavstvo nič manj ne velja, kot n. pr. za kmete. Ne čudimo se pa »Slovencu«, če vidi za delavstvo samo ena vrata, skozi katera more do soodločanja. To so vrata skozi omenjeni prizidek. Toda kdor hoče skozi ta vrata, mora pustiti zunaj osnovna načela papeških okrožnic in tudi misel na avtonomnost kakršnega koli stanovskega gibanja. V času, ko tudi »Slovenec« visoko dviga miselnost totalitarnosti in avtoritete, za njegovimi vrati ni mesta za delavstvo, ki je vrh tega še mednarodno organizirano.

Za njegovimi vrati je mesto le za tako delavsko gibanje, kakor je Jugoras ali Zveza združenih delavcev, katerih delovanje se je prilagodilo načelu totalitarnosti in avtoritete. Politične stranke danes niso orodje avtonomnih stanovskih gibanj, ampak so po današnji miselnosti gibanja le orodje vrha, politične stranke.

Seveda se delavstvo zaradi tega stanja ne odreka pravici do soodločanja v vsem javnem življenju. Do teh svojih pravic pa hoče priti po demokratičnem potu. Medtem ko se sindikati posvečajo izključno sindikalnemu delu, si bo delavstvo

kot celota moralo najti pot in način, da se uveljavi tudi v javnosti in tako pomanjkljivosti sindikalnega dela izpopolni z javnim udejstvom. V vsakem primeru pa, bodisi sedaj, ko sta le dve državno priznani stranki, ali tudi če bi imelo delavstvo celó lastne stranke, mora biti neodvisnost in svobodnost delavskih sindikalnih gibanj popolnoma zavarovana. Politično udejstvanje delavstva je upravičeno le dotlej in tam, dokler in kjer je to v korist in dopolnitev sindikalnega udejstvanja.

S podporo krščansko socialističnega delavstva bo mogel računati samo tisti, ki bo brezpogojno spoštoval načela demokracije in avtonomnosti delavskih gibanj, obenem pa v ničemer škodoval prvinam krščanskega socialnega nauka z vsemi njegovimi nasledki.

Pri vsem tem pa sindikat, v našem primeru JSZ, nikdar ne bo mogel priti v sklop kakršne koli stran-

ke ali postati njeno orodje, pa če tudi bi imeli krščanski socialisti kdaj lastno stranko. Zgledi iz sosednih držav kažejo vso škodljivost odvisnosti sindikatov od strankarske politike. JSZ po tej poti ne bo šla in si težko priborjene neodvisnosti in svobodnosti ne bo pustila od nikogar vzeti.

»Slovenec« po krivici prisoja Jugoslovanski strokovni zvezi strankarsko oznamenilo, če n. pr. govorniki na njenem zborovanju niso pohvalili tega ali onega dela ali če so člani vzklikali svobodnosti in neodvisnosti sindikalnega gibanja. Delavstvo je danes toliko presodno, da zna pravilno oceniti vse pojave javnega življenja, posebno tiste, ki zadevajo delavstvo samo. Svoje mnenje zna tudi vedno povedati, če ne drugače — z molkom.

Upamo, da smo s tem razjasnili vprašanje o »strankarstvu«, h kateremu obravnavanju nas je prisilil »Slovenec« sam, ker je hotel škodoželjno dati naši v resnici popolnoma nestrankarski proslavi strankarski prizvok.

Centralizacija delavskega denarja

V »Službenem listu« kr. banske uprave dravske banovine z dne 10. avgusta 1938, kos 64., je bila objavljena uredba o rezervah in nalaganju v državne papirje, ki jo je predpisal finančni minister na podlagi § 104. fin. zakona za leto 1938-39 ter vsebuje važne določbe tudi za razne socialne ustanove, kakor so okrožni uradi, pokojninski zavodi, razni socialni fondii in rudarske bratovske skladnice.

Prinašamo dobesedno člen 5. omenjene uredbe, ki se glasi:

»Ustanove soc. zavarovanja in humanitarne zavarovalne ustanove (osrednji urad za zavarovanje delavcev in njegovi krajevni organi, pokojninski zavodi in skladi, bratovske skladnice, podporne skladi in drugi), ki izvajajo obvezno zavarovanje za bolezen, nezgode, one-

moglost, starost ali smrt, so dolžne od dneva uveljavitve te uredbe naložiti v notranja državna in od države zajamčena dolgoročna posojila najmanj:

60% razpoložljive gotovine glavnicega kritja in premijskih rezerv;
50% razpoložljive gotovine varnostnih rezerv in svojih drugih skladov.

Ta naložba se mora upravljati postopoma med vsem letom in izkazati v 30 dneh po odobritvi letnega zaključnega računa.

Vse te ustanove so dolžne postopati na isti način tudi z gotovinami, naloženimi pred dnevom uveljavitve te uredbe v razne plodonosne vrednote, kolikor postanejo te gotovine razpoložljive z novo naložbo.

Tovarna letalskih motorjev v Rakovici namerava izdelovati tudi motorje za tovrne avtomobile. Za koncesijo se poteguje več nemških, italijanskih, čeških in francoskih tvrdk.

General Franco je izdal predpise o avtorskih pravicah za svoje ozemlje, v smislu katerih mora dati vsak književnik 50% svojih tantiem v vojne namene.

Za kontrolo nad španijo je tudi v jugoslovanskem državnem preračunu določenih 2.778.412 din.

Anglija je dala Turčiji 24 milijard dinarjev posojila za oboroževanje. Seveda ne v svojo škodo. Svoje dni smo brali, da namerava Nemčija poslati v Turčijo svojega najboljšega diplomata von Papena, ki je vedno vršil najvažnejše naloge. Nemčijo pa je prehitela Anglija in si tako zagotovila predvsem varnost proste zveze z Rusijo ter velikih petrolejskih polj v Mezopotamiji.

Okrožni svet kamniškega okraja ima sejo v nedeljo 21. avgusta ob 9 dopoldne v gostilni pri »Petru«. Vse skupine naj pošljejo svoje zastopnike! — Predsednik.

Zborovanje JSZ v škofji Loki

V šolo h kardinalu Verdieru!

Evropa se spreminja v svojih bistvenih osnovah. Nadmoč Evrope je bila v njenih duhovnih zakladih. Njena idealistična usmerjenost ji je dala nadoblast nad ostalim svetom. Premalo se zavedamo, da ni te oblasti ustvarilo niti gospodarstvo — saj sestavljajo osvajanja kolonij in njihovo izkoriščanje, lahko rečemo, najžalostnejše poglavje evropskega udejstvovanja — niti politikarji niti umetniki, ampak edino evropska kultura, ki je bila postavljena na krščanstvu.

Danes je ta kultura v zatonu. Seveda ni ta razvoj delo enega dne, pripravljaj se je cela desetletja. Vendar se danes ta proces zaključuje. Iz idealistične Evrope prehajamo v materialistično.

Dokazov je dovolj. Včasih so evropski narodi tekmovali na duhovnih tleh: umetniki, pisatelji, učenjaki in drugi duševni velikani so se trudili, da bi ustvarili najboljše in na ta način izpopolnili družabno stavbo in ji vlili čim več plemenitosti.

V današnji Evropi je vse to izginilo. Danes so odločilnejši nauki o rasi. Ne v duhovnem pogledu. Rasa bo popolnejša, če bodo krepke mišice njenih članov. Zaradi tega ima danes glavno besedo sport. Boks, nogomet, plavanje itd. je tisto, kar daje sloves in slavo, duh je potisnjen v ozadje.

Z duhom je potisnjen v ozadje tudi človek. Vedno bolj izginja človek kot oseba in postaja nekak kolektivistični stroj.

Se so duhovi, ki spoznavajo pogubnost te spremembe. Zlasti se zavedajo, da bo izgubila Evropa pravico na prvenstvo, če se spremeni osnova, na kateri je postavljeno to prvenstvo. Prav tako se zavedajo, da bo padla Evropa v popolno barbarstvo, če ne bo zopet postavljen v ospredje človek, t. j. če ne bo zopet dobila glavno besedo idealistična usmerjenost.

Zato se ozirajo po rešeniku. Ni slučaj, da je skoraj čez noč prišel tako v ospredje kardinal Verdier. Ko je potoval na evharistični kongres skozi našo Slovenijo, ga je pozdravila vsa Slovenija. To spoštovanje in ta ljubezen do kardinala Verdiera ni bila le znamenje naših simpatij do francoskega naroda in do Francije, ampak je bila obenem tudi izraz spoštovanja in ljubezni do najmodernejšega in najiskrenejšega katoliškega borba-prvaka današnjih dni.

Brez dvoma ima Francija svoje posebno poslanstvo. To poslanstvo je izključno duhovne narave. To duhovno poslanstvo je prav izrazito poudaril remski nadškof, ko je blagoslovil obnovljeno katedralo. To duhovno poslanstvo ni nič drugega, kakor da vodi Francija boj proti zmaterializiranju Evrope, boj za zmago duha, boj za človekovo osebnost.

Zanimiva, še bolj pa poučna je ugotovitev, kako to, da ima Francija tako duhovno poslanstvo. Nekateri trdijo, da je duhovno razpoloženje nekako

prirojeno geniju francoskega naroda. Bo mogoče nekaj resnice. Ne smemo pa pozabiti, da so bile v zgodovini Francije dobe, ko bi človek dvomil o tem. Nesporno pa je, da danes vsi priznavajo Franciji to poslanstvo in še bolj nesporno je, da je Francija tudi usposobljena za to poslanstvo.

Kdo jo je usposobil? Brez dvoma imajo pri tem največjo zaslugo francoski katoličani. Njihova šola se je sijano obnesla.

Evropski katoličani smo šli v glavnem skozi dvoje šol: skozi nemško in skozi francosko šolo. Nemška šola je stala na stališču zveze med Cerkvijo in državo, formacije posebnih katoliških strank z vsemi nasledki. Te svoje principe je tudi dosledno in popolno izvedla.

Francoska šola je stala na načelu popolne svobode, torej ločitve Cerkve od države. S tem seveda ni zanikala države, niti ljubezni do domovine in svojega naroda, ampak se je zavedala, da je njeno poslanstvo v prvi vrsti duhovno; da je pa država zelo in večkrat preveč zakopana v materialnost in da bi mogla kratiti svobodo Cerkve v izvrševanju njenega poslanstva, če bi bila z njo pogodbeno zvezana, kakor n. pr. katoličani, ki so izšli iz nemške šole. Francoski katoličani pač niso pozabili katastrofe, katero je doživela Cerkvev in jo je morala doživeti zaradi razmerja, ki ga je imela do države, n. pr. pod Napoleonom III.

Ta svoboda, ki si jo je ohranila katoliška Cerkvev v Franciji, je bila v blagoslov državi in francoskim katoličanom. Duhovno poslanstvo je vedno imelo prvo mesto. Katoličani se sicer niso odrekli svoji nalogi v vsakdanjem življenju, vendar niso nikoli postopali tako, da bi vezali v svojem delovanju svobodo Cerkve. Ohranili so tisto široko obzorje in tisti globok pogled in smisel, ki je lasten pravemu katoličanu.

Ravno tega niso imeli katoličani iz nemške šole. Njihova svoboda je bila vezana po pogodbi z državo. Še bolj pa so hromele njihovo akcijsko silo politične stranke. In to je bilo slabo. Politika je običajno ozoksrčna in enostranska. Svojo oblast hoče raztegniti na vse področje, tudi duhovno. Kamor koli je pa raztegnila svojo oblast in vpliv, je vnesla svojo nepristranost, ozkosrčnost, nestrpnost. Prav zaradi tega je nastal večkrat velik prepad med katoličani samimi, še bolj pa med množicami, ki so istile krščanstvo odnosno katoličanstvo s tistimi političnimi »faktorji«, ki so nastopali javno v imenu krščanstva, dasi so bila njihova dejanja pogosto zelo nekrščanska. Prav v tem je pa tudi neuspeh katoličanov, ki so šli skozi nemško šolo.

Francoska šola je bila bolj trda kakor nemška in težja. Zahtevala je več podrejenosti, večjih žrtev, zato je pa danes njen uspeh popoln. Najbolj priljubljena oseba v Franciji je kardinal Verdier. Tudi rdeči pas Pariza ga spo-

Kaj nas uče pogajanja?

II.

Zmotno bi bilo, če bi kdo menil, da mora prav vsako pogajanje voditi k uspehu. Včasih se zaključijo brez uspeha, čeprav so bila dobro pripravljena, včasih pa je uspeh le delen, izjemoma je popoln. Nekatero delavstvo, zlasti v tistih obratih, kjer organizacija še ni mogla uvesti svoje vzgoje, meni, da je organizacija vsemogočna in da mora brezpogojno uspeti bodisi v intervencijah ali v mezdnih pogajanjih. Tako delavstvo bo in mora doživiti razočaranje.

Pravo delavstvo pa ve, da so pogajanja merjenje sil. Poleg tega pride v poštev še veliko drugih okoliščin, gospodarskih in poslovnih. Zastopniki delavstva morajo vse to precefiti in na podlagi tega usmeriti svoje zastopanje. Torej zastopniki delavstva se morajo posluževati pravilne taktike.

Če vidijo, da ne bodo mogli uspeti s svojimi zahtevki v celoti, je pač bolje, da gledajo na to, da bi predrl vsaj delno. Včasih je treba pristati tudi na to, da rečejo zastopniki, da ne zahtevajo poviška za tiste delavce, ki imajo višje plače, da gre torej za nižje plačano delavstvo. To je potrebno iz več vzrokov.

Podjetnik prav rad poudarja, če gre za celotno zvišanje plač, da imajo njegovi delavci dobre plače — pri tem seveda navaja le boljše plačane — in da ne more biti zaradi tega govora o zvišanju delavskih plač. Če uvidijo zastopniki, da bi bilo škodljivo za delavstvo, ako bi vztrajali pri prvotnem predlogu, in da bi bila vsa akcija sploh brezuspešna, je bolje in so po svoji vesti tudi dolžni, da izpremenijo stališče in da zahtevajo povišek le za slabše plačane. V tej zahtevi so zopet močnejši in podjetnik se prav za prav ne more izogniti, da ne bi pristal vsaj na delno zvišanje plač.

Pa tudi delno zvišanje plač ne koristi le tistim delavcem, ki so deležni poviška, ampak tudi celoti. Nezdružba

štjuje. Tudi idejni nasprotniki mu niso neprijatelji. Ali je morda odstopil ta veliki cerkveni knez od svojih katoliških načel? Ni govora o tem. Tega niti nihče ne zahteva.

Njegova moč je v ljubezni, v širokosrčnosti, v duhovni svobodnosti, s katero prihaja med ljudi. V njem je tisto dejavno katolištvo, ki nikjer ne odreče, ki zna ceniti in ocenjevati nepristransko tudi svojega idejnega nasprotnika in ki mu reče: V tem nimaš prav, v tem bova pa mogla skupaj korakati. Prav zaradi teh lastnosti je mogel kardinal Verdier reči katoličanom, da naj sodelujejo v ljudski fronti, in prav zaradi tega je izjavil, da more katoliški župnik sodelovati tudi s komunističnim županom v dobro njegovih občanov.

Tudi za nas bi bilo koristno, ko bi šli v šolo kardinala Verdiera!

je namreč in za napredek zelo škodljiva prevelika razlika plač med delavci istega obrata. V takem primeru se da zelo težko izvesti kategorizacija delavstva in določitev plač po kategorijah. Kategorizacija nudi najboljši temelj, da se smotno uredi plače. Večja podjetja se je ne morejo izogniti, zato se je pa branijo manjša podjetja.

Tudi ta okoliščina pomeni tih boj med organizacijo in podjetnikom. Organizacija namreč stremi za tem, da postavi proti enoti podjetja enoto delavstva. Zato hoče iztrgati posameznika vplivu in samovolji podjetnika, dočim želi podjetnik nasprotno obdržati ta vpliv do posameznika. Zaradi tega hoče urediti plače za vsakega posameznika, ne pa po kategorijah. Velika razlika med plačami spada med najuspešnejša sredstva v boju proti kategorizaciji delavstva. S tem, da se ta razlika zmanjšuje, napravlja delavstvo korak naprej v stremljenju za kategorizacijo delavstva.

Kdor gleda pogajanja s tega stališča delavske skupnosti, ne bo vznemirljen, če ni bil pri kakih pogajanjih deležen poviška. Če pa je, odnosno če izjavi predsedniku skupine, da bo izstopil iz organizacije, ker ni dobil tudi on zvišane plače, je to znamenje egoizma, še bolj pa, da mu še veliko manjka do tega, da bo delavec.

Taki ljudje ne spadajo v vrsto delavstva, ampak v vrsto garažev in hlapcev. Čim manj je takih »delavcev« v podjetju, tem bolj bo delavstvo napredovalo.

Škofja Loka

Poročil se je v nedeljo naš delavni in zvesti član tov. Ruper Ignac z gđ. Stanko Trdin. Tovariši in tovarišice iz predilnice želimo novoporočencema veliko sreče.

Kranj

Strokovna skupina gradbenega delavstva v Kranju priredi v nedeljo 21. avgusta ob 5 popoldne veliko vrtno veselico v prostorih in na vrtu g. Grajerja na Primskovem. V primeru slabega vremena preložimo veselico na naslednjo nedeljo. Vabimo vse tovariše in prijatelje, da se veselice udeležijo, ker je čisti dobiček namenjen za podporo brezposelnih članov v zimski dobi.

Mesno delavstvo, organizirano v JSZ, je doseglo po svojem zastopniku v občinskem svetu tov. J. Tomažiču ponovno povišanje plač 20 odstotkov na doseganje urne mezd. Tako je to delavstvo v teku pol leta, odkar je organizirano v JSZ-i, doseglo kolektivno pogodbo in z njo povišanje in ureditev plač, sedaj pa zaradi občutne podražitve življenjskih potrebščin ponovno povišanje. To, kar prej leta in leta ni moglo doseči neorganizirano, je sedaj v organizirani skupnosti doseglo. To naj si vzamejo za zgled vsi tisti, ki dvomijo, ali je delavstvu organizacija potrebna ali ne.

Svet v orožju

Pred časom smo prinesli pregled gospodarske moči posameznih držav, ki bi utegnile poseči v prihodnjo vojno. Danes to poročilo dopolnjujemo s podatki o vojaški moči posameznih držav, ki smo jih posneli po »Slovenijci«.

Velika Britanija ima 47 mil. prebivalcev in lahko mobilizira 9 milijonov mož. Njena stalna vojska doma šteje 115.000 mož in 90.000 v britanski posesti. Britansko ladjevje ima tonažo 1,29 mil. in šteje 18 velikih ladij, 6 nosilcev letal, 59 križark, 129 torpednih rušilcev in 54 podmornic. Delajo pa 5 velikih ladij, 5 nosilcev letal, 17 križark, 33 torpednih rušilcev in 18 podmornic. — Britansko zračno ladjevje šteje 2000 letal, izmed katerih jih je 1500 doma v Angliji, in ki šteje 65.000 mož, izmed katerih je 5500 častnikov. Armado so popolnoma reorganizirali in prilagodili potrebam motoriziranega vojskovanja. Pred kratkim so se izvršile pri najvišjem vodstvu velike spremembe. Ladjevje so znatno ojačili in zdaj mu bodo dodali še 5 prvovrstnih vojnih ladij. Obsežna dela je Velika Britanija izvedla v Hong-kongu in Singaporeju.

Francija ima 41.906.000 prebivalstva in lahko mobilizira 8.900.000 mož. Njena stalna armada šteje 415.000 mož in 145.000 izven Francije. Francosko ladjevje ima tonažo 511.817 in šteje 6 velikih ladij, 1 nosilca letal, 68 torpednih rušilcev in 75 podmornic. Zračno lad-

jevje šteje 1500 letal in 50.000 mož, izmed katerih je 3000 častnikov. Francoska armada je močna in dobro izurjena, poleg tega pa Francija svojo vojno silo neprestano izpopolnjuje.

Združene države imajo 128 mil. prebivalstva in lahko mobilizirajo 20 mil. mož. Stalna armada šteje 170.000 mož, narodna garda pa 190.000. Ladjevje ima tonažo 1.165.240 in šteje 15 velikih ladij, 4 nosilce letal, 30 križark, 216 torpednih rušilcev in 85 podmornic. Delajo pa 4 velike ladje, 2 nosilca letal, 10 križark, 36 torpednih rušilcev in 22 podmornic. Zračno ladjevje šteje 2885 letal in 32.000 mož, izmed katerih je 2800 častnikov. Združene države si prizadevajo, da bi se ojačile svoje vodno in zračno ladjevje. V primeru vojne bi Združene države takoj mobilizirale 400 tisoč mož in 500—600 v roku šestih mesecev. Zračno ladjevje je zelo udarno. Šteje 900 najmodernejših aeroplanov in 900 hidroplanov.

Sovjetska zveza ima 170 mil. prebivalcev in lahko mobilizira 35 mil. mož. Stalna armada šteje 1.300.000 mož. Ladjevje ima tonažo 250.000 in šteje 4 velike ladje, 4 križarke, 25 torpednih rušilcev in 150—150 podmornic. Delajo še 4 križarke. Zračno ladjevje šteje 4500 letal in 100.000 mož in je na izredno visoki stopnji.

Česko-Slovaška ima 15.187.000 prebivalstva in lahko mobilizira 2.500.000 mož. Stalna armada šteje 171.850 mož. Zračno ladjevje šteje 500 letal in 8500 mož, izmed katerih je 900 častnikov. Armada je na visoki stopnji in sijajno opremljena.

Kitajska. K tem številkam moramo dodati še kitajske sile, dasi je zelo težko oceniti njih pravo število. General Čang-kai-šekj razpolaga zdaj s 600 tisoč izurjenih mož, v nekaj mesecih pa bo izurjen nadaljnji milijon vojakov. Če pomislimo, da ima Kitajska 374 milijonov prebivalcev, je to pač preveliko število, da bi ne bilo vsega upoštevavanja vredno.

Nemčija ima 74 mil. prebivalcev in lahko mobilizira 15 mil. mož. Stalna armada šteje 1 mil. mož. Ladjevje ima tonažo 147.271 in šteje 6 velikih ladij, 6 križark, 35 torpednih rušilcev in 36 podmornic. Delajo pa 4 velike ladje, 2 nosilca letal, 7 križark, 2 torpedna rušilca in 23 podmornic. Zračno ladjevje šteje 2600 letal in 130.000 mož, med njimi 5500 častnikov. Izdelujejo jih z veliko naglico po ladjedelnicah kakor tudi v letalskih delavnicah, ki lahko izdelajo 250 letal na mesec. Kakor vse kaže, so ustanovili še dve novi diviziji infanterije, štiri infanterijske divizije pa so motorizirali.

Italija ima 42.901.000 prebivalstva in lahko mobilizira 8 mil. mož. Stalna armada šteje 550.000 mož. Ladjevje ima tonažo 429.245 in šteje 4 velike ladje, 22 križark, 114 torpednih rušilcev in 81 podmornic. Delajo pa 4 velike ladje, 42 torpednih rušilcev in najmanj 30 podmornic. Zračno ladjevje šteje 2100 do 2200 letal in 50.000 mož, izmed katerih je 5000 častnikov. Armada silno napreduje in motorizacijo izvajajo zelo naglo.

Japonska ima 71 mil. prebivalstva in lahko mobilizira 13 mil. mož. Stalna

armada šteje 232.000 mož, dasi kažejo nedavni dogodki, da je pravo število 400.000. Ladjevje ima tonažo 802.262 in šteje 9 velikih ladij, 4 nosilce letal, 35 križark, 112 torpednih rušilcev in 57 podmornic. Delajo pa 2 veliki ladiji, 3 nosilce letal, 15 torpednih rušilcev in 5 podmornic. Zračno ladjevje šteje 1670 letal (preden so se začele sedanje sovražnosti) in 21.000 mož s 6000 častniki. Zaradi vojne s Kitajsko je potrošila Japonska znatno število ljudi in denarja, zato so sedaj te številke gotovo manjše.

To so države, ki bi prve posegle v vojno. Razen tega so še neke druge, ki bi se vojne ne mogle izogniti, n. pr. Poljska, ki ima 34 mil. prebivalstva in lahko mobilizira 6.500.000 mož. Stalna armada šteje 266.000 mož. Ladjevje ima tonažo 8500 in ga sestavljajo lahke križarke in podmornice. Zračno ladjevje šteje 500 letal in 10.000 mož, izmed katerih je 1200 častnikov.

Romunija ima 19.425.000 prebivalcev in lahko mobilizira 3.500.000 mož. Stalna vojska šteje 141.000 mož. Ladjevje ima tonažo 10.000. Letal ima 280 in 10 tisoč mož, med njimi 1100 častnikov.

Belgija ima 8.500.000 prebivalstva in lahko mobilizira 1.350.000 mož. Stalna vojska šteje 65.000 mož. Letal ima 250 in 2500 letalcev, med njimi 100 častnikov. Obvezno vojaško službo so od 8 do 12 mesecev raztegnili na 12 do 17 mesecev.

Na podlagi teh števil si lahko približno izračunamo, kakšna bi bila v primeru vojne vojna sila raznih strank.

Slovenec' in mi

Prijatelj, ki z zanimanjem sledi našemu prizadevanju in tudi oviram, ki nam jih postavljajo, nam je poslal sestavek, ki ga zaradi razjasnitve nekaterih okoliščin tzv. spora v katoliškem taboru prinašamo. — Ur.

»Slovenec« je z »Delavsko pravico« nezadovoljen, skrajno nezadovoljen. To nezadovoljstvo ob vsaki priliki in nepriliki izrazi. Tega ne stori kot katoliško usmerjen list nasproti katoliško usmerjenemu listu krščansko ljubeznivo ali tovariško blagohotno, ampak kakor bi sedel na najvišjem sodnem stolu in skrajno nemilostno.

Priznamo odkrito, da bi nas ta nemilost hudo bolela, če bi bil »Slovenec« še, kar je bil nekdanj, tako pa nas ta nemilost pusti do srca hladne. Bili so časi, ko je lahko naš dr. J. Ev. Krek napisal o »Slovencu«: »Slovenec« se ne more imenovati v tem smislu strankarsko glasilo, da bi n. pr. kako strankarsko vodstvo moglo njemu diktirati svoje misli. List se lahko svobodno giblje v smerih slovenskega katoliškega dnevnika; pušča sicer na široko poslancem njihovo taktiko, sebi pa tudi ne da vzeti potrebne svobode. Smoter mu je predvsem vzgojilen. Z zdravimi idejami naj napolni naše ozračje, politično vodstvo mu je šele stvar druge vrste. O tem smo si v ožjem krogu vsi edini.«

Danes se nam pač premnogim toži po takem »Slovencu« iz junaške dobe slovenskega katoliškega gibanja. In v tistih časih bi bilo bolj razumljivo in bolj upravičljivo, če bi bil »Slovenec« strankarsko glasilo. Pa so se vendar takratni ideologi okrog Slovenca, ki so bili res ideologi, ne prikojevalci za dnevno potrebo, zedinili za katoliško svobodno vzgojno in demokratično stališče.

Tudi danes je smoter »Slovenca« vzgojen, samo v tem je razlika, za kaj danes »Slovenec« vzgaja svoje bralce. V takratni dobi jih je za slovensko kaktoliško demokracijo, sedaj jih za disciplino. V uvodniku z dne 17. julija 1938 piše, da je danes povsod in v vsakem primeru življenja in delovanja treba discipline, poslušnosti nasproti avtoriteti, ki hoče človeku dobro. Poznamo avtoriteto, ki jo ima v mislih. To je avtoriteta maloštevilne skupine, ki se je zbrala, uzurpirala nekako vodstvo nekake slovenske katoliške skupnosti in pričela katoličane deliti v poslušne in neposlušne, pa je še malce zamenjala pojme in pričela neposlušne zmerjati kot nepravoverne, levičarske in zgrešene.

In nastali so nam manikirani ideologi, ki z novo lučjo ideologije dokazujejo, da je naš edini smoter poslušnost nasproti avtoriteti, ki hoče človeku dobro, kakor pravi navedeni citat. Mi pa vidimo to avtoriteto tudi z drugih strani in pri najboljši volji je ne moremo več priznati. In če je poslušnost nasproti tej avtoriteti pogoj pripadnosti k slovenski katoliški skupnosti, se ji mirno odrekamo, ostanemo pa ponižni slovenski pripadniki katoliške skupnosti v naši državi, katere ideologi so jugoslovanski škofje na svojih konferencah. Ideologija teh ni vedno v skladu z ideologijo naših diktatorčkov, zato manikirani ideologi tudi ne pokažejo prevleke vneme, da bi jo popularizirali.

Da pa »Slovenec« ni z nami popolnoma zadovoljen, je zelo razumljivo. Mi smo glasilo nestransko strokovno organizacije, ki je odločno odklonila jerobstvo vsakršne politične stranke. »Slovenec« pa bi rad vse spravil pod streho svoje stranke, ne samo strokovno organizacijo, ampak vse stanovne in celo slovensko katoliško skupnost. Kako naj bo potem zadovoljen? Mi mu pravico do nezadovoljnosti pošteno priznamo, samo to pa upravičeno zahtevamo, naj takrat, kadar predstavlja to nezadovoljnost, sname slovensko katoliško masko, kot pravi nemaskirani jugoslovanski stapljalec pa naj bo nezadovoljen po mili volji.

PRILIKA za tiste, katerim kolo služi za vsakdanjo potrebo! Dürkopp, Victoria, Wanderer so trpežna in močna kolesa, katerim smo znižali cene tako, da smo omogočili vsakomur nabavo. Izplača se vam priti na **Jesenice** v trgovino

MARIJA KRAŠOVEC

nasproti kolodvora
Naše geslo je: Dobro in poceni!

Časopisi pišejo:

»CITÉ NOUVELLE« (Nova država). Marcel Grégoire piše o »duhovnem kvasu krščanskega sindikalizma« ob priliki manifestacije v proslavo petdesetletnice njegovega obstoja v Belgiji. Njegovi voditelji uživajo veliko zupanje, saj so se popolnoma podredili idealu, ki ga zastopajo. Toda treba je vedno znova povedati, »da krščanski sindikati hočejo radikalne spremembe delavske in poklicne miselnosti; ne zanimajo se samo za izboljšanje in dvig mezd ter za zmanjšanje truda pri težkem delu — kar je seveda potrebno in prav. Bavijo se tudi z razumskimi, moralnimi in religioznimi interesi delavcev in prav zato hočejo preobrazbe ne samo delavske in stanovske okolice, marveč preobrazbe celotne družbe.«

»Tudi vlada mora paziti, da postane bolj pravična in bolj odprta vsem, s tem da prilici vse naprave novemu načinu življenja, ki ga zahteva vedno večja delavčeva zavest o svojem človeškem dostojanstvu in o dolžnostih in pravicah, ki mu jih nalaga.«

»Čudna izkušnja pa nam pokaže, da neko gibanje nujno doživi polom, če ne vzbuja v človeku nič drugega kot apetite. Treba se je spomniti nemških sindikatov; zato, ker je bil nemški delavski razred izoblikovan tako, da naj se bije s a m o za kruh, je pričel gledati kruh kot svoj bistveni cilj, naj pride od koder hoče. In ker so se sindikati, v katerih je bil delavec član, izkazali za nesposobne priboriti mu kruha, ga

je bil pripravljen vzeti od nacionalistov, ki so mu ga obljubljali.«

»Če nima človek kruha, umre. Redko pa umre zato (čeprav nekateri nasprotno mislijo), da bi ga imel. Toda zgodovina, celo najnovejša, kaže, da se je človek pripravljen dati ubiti za i d e j o — čeprav je ta ideja napačna.« Gregoire končuje z mislijo, da bi morali biti za to pripravljeni tudi oni vedno bolj številni možje, ki stavijo na krščanski sindikalizem svoje veliko upanje.

»LIBRE BELGIQUE« (Svobodna Belgija). Katoliški publicist Paul Struye se sprašuje ob priliki strašnega klana in obstreljevanja Kantona, če bo to odprlo oči tistim, ki vztrajajo pri slavljenu »civilizatorične« akcije japonskih armad. »Toda strankarska strast je tako velika v nekaterih duhovih, da dobiš celo dobre ljudi, ki razširjajo kljub vsemu legendo Japonske, prvoboriteljice civilizacije, ki je šla v vojno z edino namero boriti se proti boljševizmu in iztrgati ubogi kitajski narod moskovski hidri. Kar zadeva zračna obstreljevanja, čeprav ubijajo na tisoče nedolžnih žrtev, čeprav podirajo središča umetnosti, šole, bolnišnice, misijone in katedrale, jih bodo krstili za »obžalovanja vredne incidente« in se bodo čudili ogorčenosti, ki ga to strašno ravnanje vzbuja v vesti ljudi.« (Tudi pri nas je temu podobno stališče pogosto mogoče najti. V tem smislu se mnogokje govori, tako zadržanje se smatra dostojno in pravilno celo za člane kulturnih organizacij in takopisanje smo mogli brati celo v — katoliških listih. Op. prev.)

Člankar nadaljuje s primerjavo: Ko

Strokovna poročila — Pogajanja v Gračnici in Jurkloštru ugodno zaključena

Kot je »Pravica« že poročala, smo imeli v podjetjih g. Falterja v Gračnici in Jurkloštru iz meznega gibanja jeseni 1937 določene plače do 1. julija 1938. Naraščajoča draginja je posebno hudo zadela te kraje, ker ni v okolici polja in je posebno Jurklošter daleč od železnice; zaradi tega je pri nas draginja hujša kot v mestih.

JSZ je zahtevala od podjetja zvišanje plač. Na prvi razpravi, ki jo je vodila Delavska zbornica, ni prišlo do ugodnih zaključkov. Podjetnik je sicer priznal večjo draginjo in je bil pripravljen delavstvu dati le toliko doklade, za kolikor so imeli več stroškov za moko od 1. aprila dalje. Ker se delavstvo samo z delnim draginjskim prispevkom ni moglo zadovoljiti, je JSZ zahtevala uradno razpravo, ki se je vršila za obe podjetji dne 6. avgusta v Gračnici.

Delavska delegacija je pri razpravi zahtevala splošno povišanje urnih plač zaradi splošne podražitve vseh življenjskih potrebščin ter podkrepila to

zahtevo z dokazi o zboljševanju konjunktura v lesni stroki. Podjetnik g. Falter je poudarjal predvsem sedanji neugoden gospodarski položaj podjetja in velika bremena, ki jih mora nositi z zvišanjem prevozne tarife, cestnega davka itd. Komčno je prišlo do sporazuma, po katerem je podjetje pristalo, da zviša plače moškim za 40 par, ženskam pa 20 par na uro z veljavnostjo od 1. avgusta. Tudi ostala vprašanja so se naknadno sporazumno rešila.

Zasluga za povišek gre v prvi vrsti JSZ-i, ki je budno pazila na položaj delavstva in ob primernem času načela vprašanja zvišanja plač. Priznati moramo tudi veliko razumevanje in prizadevanje, ki ga je pokazal pri razpravi g. komisar okrajnega glavarstva v Laškem. Tudi podjetniku g. Falterju je treba priznati razumevanje delavskih teženj. S sporazumnim delom podjetja in delavstva je tudi najbolje varovana korist podjetja samega. Delavstvo si namreč borb ne želi in se jih izogiba, če more po mirnem potu doseči svoje upravičene zahteve.

Tudi v Planini pri Rakeku je doseglo organizirano delavstvo uspeh

Gozdni in žagarski delavci veleposestva Ravnik v Planini pri Rakeku, katerega glavni lastnik je knez Windischgrätz, so se organizirali in predložili podjetju kolektivno pogodbo, ki jo je pa podjetje odklonilo. Tudi pri uradni razpravi v Logatcu kolektivne pogodbe nismo mogli uveljaviti, nakar je JSZ v imenu organiziranega delavstva izjavila, da zaenkrat odstopa od zahteve po kolektivni pogodbi, zahteva pa zvišanje plač.

Položaj v lesni stroki

Po težki krizi v lesni industriji, ki je trajala več let, smo lansko leto doživeli toliko zboljšanje, da smo mogli iti v uspešna meznega gibanja. Dviganje konjunktura nam je dajalo upanje, da bomo mogli skleniti tudi kolektivno pogodbo za celotno lesno-žagarsko industrijo v Sloveniji. JSZ je sestavila že tak osnutek in ga razposlala skupinam.

Nastopilo pa je spet poslabšanje na lesnem trgu. Uvideli smo, da enotne pogodbe ne bomo mogli uveljaviti, zato smo sklenili, da poskusimo z ureditvijo delovnih pogojev v posameznih lesnih podjetjih. Tudi s tem je bila velika težava, ker so se podjetja sklicevala na zastoj, ki jim ne dovoljuje

kakega povišanja režijskih stroškov. Nazadnje smo le slišali vesti, da se bo pričelo tudi v lesni industriji obračati na bolje. »Trgovski list« je poročal 22. julija iz Belgije, da je upati na zboljšanje cen in prometa na lesnem trgu. Isti list je 25. julija spet poročal iz Anglije, da se bo lesni trg izboljšal, ker je Rusija odstopila od velikega izvoza lesa na angleški trg, ki bi utegnil onemogočiti vso ostalo evropsko lesno trgovino. Cene lesu se sedaj dvigajo, prav tako narašča povpraševanje za lesom.

Na podlagi teh začetnih poročil smemo sklepati, da bomo doživeli večji razvoj lesne industrije in da bodo tako tudi meznega gibanja uspešnejša.

smo bili sami žrtve, smo obsojali in še obsojamo v zveti jezi krutosti, ki so spremljale nemški vpad leta 1914., obsojamo obstreljevanje katedrale v Reimsu — toda če se vsa ista dejstva vrše v letu 1938, v oddaljenem kontinentu in če so žrtve ljudje rumene rase, se nam zdi to nekaj drugega. Od trenutka, ko teče kri daleč od nas, in če se trdi, da teče v imenu »protikomunizma«, potem se nima smisla vznemirjati. To je nov zakon, ki ga razlagajo teoretiki »političnega realizma«. »Ti teoretiki pod pretrvezo realizma poznajo samo še kult sile in bi pod barvo »protikomunizma« bili pripravljene žrtvovati najbolj bistvene pojme pravice in krščanske ljubezni.«

»CITÉ NOUVELLE« pravi, da je od 12.—15. avgusta 6000 žosistov na študentskih tednih. To je velik napor, zanj je bilo treba mnogo žrtev, ki si jih človek težko predstavlja. Toda težko si tudi predstavlja tisto čudovito vzdušje, ki vlada med temi mladimi delavci: edinstveno je. Polni so vneme, enodušnega elana, vneme za »notranje poslanstvo«. Vse, kar tu vidiš, zasluži oznako »žosistični čudež«, kot je to gibanje imenoval Mauriac.

»NOUVELLE REVUE FRANÇAISE«. A. Gide objavlja nove opombe k svojemu potovanju in vtisih iz Sovjetske Rusije. Občutljivi in iskreni iskalec se vedno znova izpoveduje. »Krščanska ljubezen ne nasprotuje ideji pravice tako, da bi je ne mogla prežeti in napraviti rodovitne. Toda ljubezen, čeprav začasno lajša bedo, je ne napada pri njeni korenini, in lahko bi rekli, da jo na nek način celo podpira. Izvrševanje usmiljenja postane za nekatere kristjane neka vrsta neobhodno potrebne vaje; s tem izpopolnjujejo same sebe, s tem si ugajajo; ko bi ne imeli več svojih revežev, bi se čutili nesrečne. Proti temu protestira marksistična ideja pravice. Toda ta nas izrablja, ko povzdiguje iluzijo, da bi boljše socialno stanje prišlo revščini do konca...«

O Marksu pravi A. Gide: »V Marxovih spisih se dušim. Nekaj manjka tam, ne vem kakšnega zraka, neobhodno potrebnega za dihanje mojega duha. Toda vendar sem prebral tri zvezke Kapitala, strpljivo, točno marljivo... Engelsa, nato množico spisov o Marxu ali marksizmu... In vračal sem se od tam vsakokrat onemogel, z duhom, zmučenim kot po torturi... Mislim pa danes, da me najbolj moti tudi teorija sama po vsem tem, kar ima nenaravnega, varljivega, nečloveškega...«

»LA VIE INTELECTUELLE« (Umsko življenje). Pod naslovom »Vsak svojo resnico« se stalni uvodnikar dotika težkega dejstva resnice v časopisju sedanjosti. »Vedno so strasti in predsodki, kakor barvani naočniki, vplivali na način, ki ga danes povsod gledamo... V naših dneh je ta pojav splošen. Ali ni tisk veliki krivec? Časnikar res ne ve vedno resnice, ko pa jo vé, je ne želi povedati, še bolj pogosto in najslabše pa je, če vé, da je to, kar piše njegov list, lažnivo, pa si tega ne upa povedati... Resnica v našem demokratskem režimu je korist stranke, v totalitarnem pa še poleg tega korist ideologije. Prva naloga kristjanov je, da so iskreni, da reagirajo na ta greh proti duhu, da dajo zgled poguma, ki je v tem, da pričujejo resnico.« — Krvava potreba tudi v naših majhnih razmerah!

To in ono

Kar dva murna obenem sta prišla iz luknjice, ko smo v eni prejšnjih številkih postavili »Potrebno vprašanje« glede kopalke v nekem ljubljanskem razstavnem oknu. V »Slovenskem delavcu« beremo namreč uradni popravek trgovca Lesjaka Vekoslava, Ljubljana, Šelenburgova ulica 4. Ta človek namreč trdi, da nikakor ni silil svoje uslužbenke v kopalni obleki v razstavno okno, ampak da se je kar sama ponudila. No, mi že vemo, kako je s takimi prostovoljnostmi. Najlepše pa sedaj pride: »Slovenski delavec« znaša nad nami, kakor bi bili mi krivi vse nesreče, ko smo zahtevali ime tistega »nekega« trgovca. »Slovenski delavec« ga je že moral vedeti, saj ima mnogo pristranežje zveze s tistim časopisjem, ki je prvo prineslo to novico. Prav za prav smo obojega lahko veselili: 1. da se skuša »junaški borec« za katoliško moralno »Slovenski delavec« otrestiti zamere nekega trgovca, zaradi katerega je izustil svoje »skromno vprašanje«, in 2. da smo zvedeli za ime trgovca, ki ima toliko smisla za »moderno« reklamo. Nadaljnje zaključke si bo naše delavstvo samo naredilo.

Viničarjem v premislek!

Menda se dobijo v vseh stanovih ljudje, ki želijo imeti vse pravice, katere jim zakoni nudijo. Zabuvaljajo radi, da se jim te pravice za to ali ono že same ne nudijo, nikakor pa se jim ne zdi, da bi se za pridobitev teh pravic tudi sami resno potrudili.

Tudi med našimi viničarji ne manjka takih. Ker smo imeli že več takih primerov — pred kratkim enega še prav pomembnega —, se nam zdi potrebno, da ta primer malo bolj opišemo drugim viničarjem v presojo in premislek. Ne imenujemo pa osebo s polnim imenom, ker ne gre za osebo, marveč za dejstvo.

Viničar P. F. je pet let služboval pri vinogradniku K. A. vestno in pošteno v popolno zadovoljnost gospodarjevo, kar priča izpričevalo, ki ga je vinogradnik izstavil viničarju kmalu potem, ko je ta gospodarju odpovedal službo. Izstavitev spričevala je imela predvsem namen, viničarja tako rekoč omamiti, da bi pozabil zahtevati izplačilo viničarske nagrade. Viničar, svest si, da je to nagrado zaslužil, je poslal še pred izselektivno vinogradniku pismen opomin, naj mu pripadajočo mu nagrado izplača. Odgovora pa ni dobil. Šele na drugi priporočeno poslani opomin je dobil viničar odgovor, v katerem mu vinogradnik javlja, da nagrade ne more izplačati in je bilo pristavljenih nekoliko praznih izgovorov. Viničar se je zatekel po pomoč k organizaciji s prošnjo, naj mu ta pomaga izterjati nagrado. V organizaciji so mu izjavili: »Če si bil vreden viničar, ti nagrada pripada, jo moraš dobiti in jo boš tudi dobil, le da boš moral prej še marsikatero tudi neprijetno pot storiti.«

Ker je viničar že tako poprej sam dvakrat opominjal, je organizacija takoj vložila predlog za viničarsko komisijo. To je bilo meseca novembra lanskega leta in komisija se je izvršila meseca decembra istega leta. A viničar nagrade še ni dobil. »Pošteni« vinogradnik je šele ob koncu dve ure trajajoče razprave izjavil, da ni več lastnik vinograda, marveč njegova hčerka in zet, ki sta v Mariboru. Na podlagi vpisov na občini se je res ugotovilo, da je vinogradnik vinogradno posestvo že predal mladima.

Nato se je poslal pismen opomin za izplačilo nagrade temu zetu g. dr. Z. M. Čez nekaj dni je ta pismeno odgovoril, da so mu znana določila viničarske uredbe in da ne mara kratiti viničarju pravic, ki mu pripadajo po tej uredbi. Obljubil je, da bo prišel v začetku letošnjega februarja k viničarju, kjer bo zadevo osebno uredil. Prešla je že polovica februarja, imenovanega pa ni bilo od nikoder, zaradi česar je bil poslan opomin, na katerega pa je odgovorila gospa, češ da je gospod zbolel in je bil v ljubljanski bolnici operiran. Lastnik vinograda je prišel v vinograd šele meseca aprila. Viničar je to izvedel šele po drugih ljudeh. Naprosil je zastopnika viničarske komisije, funkcionarja naše organizacije, naj bi ga spremil in tam tudi zanj govoril. Razgovor ni prinesel zaželenega uspeha. Gospod dr. Z. je izjavil, da mu je tast izjavil, da ni treba viničarju plačati nagrade, kljub temu pa, da mu vendar izplača 400 din, če se hoče s tem zadovoljiti. Viničar v to ni privolil in zahteval izplačilo cele zahtevane vsote, to je 1350 din. Viničar je zopet prosil organizacijo, naj ta vloži predlog za viničarsko komisijo zoper pravno lastnico gospo G. Z-o. Komisija je bila sklicana letos meseca junija. Viničar in njegov zastopnik sta prišla na občino. Tam so jima sporočili, da je gospa pisala, da se komisije ne more udeležiti, ker je bolna na živcih in naj se komisija preloži na poznejši čas. To se je zgodilo in komisija je bila tretjič sklicana dne 4. julija. Gospa pa ni prišla, marveč je pooblastila svojega očeta, da jo je nadomestoval.

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izbaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-I — Oglasi po ceniku — Telefon št. 4048. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četr let 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. — Tiska Zadruga tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejco)

Komisija se je vršila klavarno. Gospod predsednik občine je bil baje nujno zadržan, zato je predsedoval komisiji podpredsednik občine, tistikrat prvič. Seveda mu je šel posel sodnika bolj slabo od rok, posebno še, ker je tudi sam vinogradnik. Kot tak pa bi imel neodpustljiv greh, če bi se postavil na stališče pravičnega sodnika, ki ne sodi po osebnih obzirih, ampak po zakonu. Dejansko je igral vlogo predsednika komisije g. delovodja. Pooblaščenec lastnice vinograda pa je iznašel trik, češ da je viničar neupravičen zahtevati nagrado, češ da je v del. knjigi podpisal, da je prejel izplačane vse težake in nič drugega.) Seveda so se predsednik komisije, zastopnik vinogradnice in člen viničarske komisije takoj oprijeli tega trika in takoj sprejeli predlog, da se da na glasovanje: »ali se smatra, da je viničar tudi za nagrado že izplačan ali ne«. Ker se je tudi predsednik komisije pridružil stališču vinogradničinega pooblaščenca in njenega zastopnika, so gladko zmagali z večino glasov, trije proti dvema. Vsi protesti viničarjevega zastopnika niso pri teh »pravičnikih« nič zalegli. Delovodja je tolažil viničarja, da ima tako pravico pritožbe v teku 30 dni na okr. sodišče zoper ta sklep komisije.

In konec?... Delovodja ni posebno hitel z izdajo zapisnika, da bi viničar ne mogel prekmalu vložiti tožbe. Potem pa se tudi viničarju ni več mudilo. Nekaj časa je pustil zapisnik komisije doma mirno počivati, potem je šel na organizacijo, naj mu pomagajo vložiti tožbo. Potem zopet ni imel časa vložiti tožbe. Tudi zadnji dan pred potekom 30dnevnega roka po komisiji ni imel časa. Tožba bi morala biti vložna 30. julija na sodišču. Pa je »skrbeč« viničar poslal v nedeljo 31. julija svojo hčerko z vsemi dokumenti k zastopniku organizacije z naročilom, naj gre naš zastopnik namesto viničarja tožiti, ker sam ni imel časa!...

Tako je te viničarske zgodbe konec. Viničar, ki ni imel časa... bo čakal doma, kdaj mu bo zastopnik organizacije iztožil denar in mu ga prinesel na dom ter ga še prosil: »Tovariš, odpri žep, da ti dam denar in hvala lepa, da si blagovolil tako dolgo čakati!«

Ker pa se bo to zgodilo ob — svetem nikoli, ker ne vemo, ali je dovoljeno komur koli vlagati tožbe za drugega, bo ta viničar govoril, da je organizacija slaba, da mu ni nič pomagala itd. Ni smo sicer še ničesar slišali, toda skoraj gotovo bo tako.

To smo zapisali v vednost vsem viničarjem, ki se potegujejo za svoje pravice, izrabijo organizacijo do skrajnosti, v odločilnem trenutku pa vržejo — puško v koruzo. Da bi ta viničar rajši vzel ponujanih 400 din ter pustil vse skupaj v miru bi naredil mnogo bolje. Prihranil bi blamažo sebi, organizaciji in vsem viničarjem. Prihranil bi tudi svojemu zastopniku viničarju denar, ki ga je moral ta izdati za tuje najete delavce, ki so ga nadomestovali, ko je moral hoditi zanj večkrat posredovat in celo na dom iskat. Ta viničar, z lepim izpričevalom v žepu, gre in pusti viničarsko nagrado v korist in posmeh svojemu gospodarju.

Pozivamo vse tiste viničarje, ki si nečesto do konca izvojevati svojih pravic, naj raje puste v miru vinogradnike, in ne delajo potov organizaciji in občinam! Tovariši, kaj boste rekli takim tovarišem?...

Iz viničarske centrale

Članom našega pošmrtninskega sklada sporočamo, da je umrl tov. Alojzij Hat, član skupine Maribor, v starosti 72 let. Svojem se je izplačala cela pošmrtninska podpora. Da zberemo zopet za nov primer smrti, homo prihodnji teden razposlali položnice in vpisnice za novo zbirko št. 87+88, za redno in eno izredno. Prosimo, da naj vsak čim prej plača!

ZADRUŽNA TISKARNA

R. Z. Z. O. Z.

se priporoča za tiskanje časopisov, revij in knjig, vabil za gledališke odre in koncerte, reklamnih letakov in lepakov, vizitk, kuvert, fiskov in za društva in organizacije, vseh vrst trgovskih in pisarniških fiskov, katere izvršuje v eno ali večbarvnem tisku lepo in poceni.

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 17

„Žalostna, a resnična“

Pod tem naslovom je nedavno priobčil »Domoljub« sledeče:

»Pri neki gorenjski občini je bila razpisana služba tajnika. Med mnogimi prosilci je bil tudi eden najaktivnejših članov tamošnjega Sokola. In glejte čudo: službo je dobil prav ta Sokol. Gospod urednik, Vi morda že veste, če imajo člani Sokola kake privilegije do državnih in drugih javnih služb? Če je tako, hodite toliko prijazni in razbodbajte to novico po časopisju, ker boste s tem mnogo dobrega storili. Tudi jaz se bom dal takoj vpisati v Sokola, to pa zato, ker iščem službo. Pa ne samo jaz, še marsikdo drugi bo presedlal od »čuka« na Sokola, ker je kruh prva stvar vsakega, ki hoče živeti, in takih je v naših vrstah še veliko. Sokol bo na ta način naenkrat postal najmočnejša organizacija, obenem pa tudi najčlovekoljubnejša, ker bo vse ljudi h kruhu spravil. To je prva cvetka korupcije, sedaj pa še druga. Pri isti občini je bila razpisana tudi služba tipkarice. Na izpit sta bili sprejeti dve: prva, neka mlada hčerka mnogočlanske delavske družine; druga, starejša dama, žena mizarja. In zopet isti čudež: za tipkarico je bila sprejeta žena mizarja. Ona bodi sedaj v službo, doma mora pa imeti služkinjo. Tista mlada gospodična pa doma sedi in študira, če bi se dalo od zraka živeti. — Gospod urednik, pri takih primerih se človek vprašuje, ali se ni že enkrat

zelo pisalo proti dvojnemu zaslužkarstvu? Pa je videti, da je vse ostalo samo na papirju. Na drugi strani pa človek tudi lahko reče, da naša načela od svojih ljudi zahtevajo samo to, da se vpišejo v vse njihove družbe in organizacije, da točno plačujejo članarino in pridno garajo. Ko pa zahteva kako pravico zase, ti pa obrnejo hrbet. Če povem še to, da je župan te občine pristaš JRZ in tudi veren katoličan, potem mislim, da je pušel popoln!«

Trbovlje

Redni mesečni sestanek Strokovne skupine rudarjev bo v ponedeljek, dne 22. avgusta ob 5 popoldne v tajništvu. Pridite! — Odbor.

Iz uredništva

Gradišnik, Mb.: Material si lahko obdržiš. Pričakujem še kaj!

Musek, Pt.: Tistega članka ne morem najti. Pričakujem poročilo o zadevi sd.

Lojze H. Lj.: Pričakujemo konca. Urednik prosi vse tovariše, da mu pošljejo odgovore na vprašanja, v kolikor tega še niso storili.

„Volan“

Društveno poročilo

Dne 10. avgusta smo poslali kr. banski upravi naslednjo prošnjo:

Podpisano šofersko društvo »Volan« za dravsko banovino v Ljubljani vljudo prosi kr. bansko upravo, da v prihodnjem letu, to je leta 1939, izda za poklicne šoferje nove šoferske legitimacije, katere naj se razlikujejo od legitimacij samovozačev po obliki, barvi in vsebini. To prošnjo utemeljujemo z naslednjimi pojasnili:

1. Napredek avtomobilskega prometa se razvija z naglim tempom. To ustvarja nov poklic — poklicne šoferje — ki upravljajo in varujejo veliko vrednost narodnega premoženja.

2. Te poklicne šoferje je treba zavarovati s tem, da se jim prizna poklic, ki ga izvršujejo, in jih strogo ločiti od samovozačev.

3. S tem bi se onemogočilo neizučnim samovozačem prehod v vrste poklicnih šoferjev in tudi poenostavilo taksiranje legitimacij prvim in drugim.

4. Z izdajo posebnih šoferskih legitimacij poklicnim šoferjem bi bil storjen prvi korak k ureditvi šoferskega vprašanja.

5. Šofersko društvo »Volan« je pripravljeno sodelovati s kr. bansko upravo, če treba, pri izdelavi načrta za šofersko legitimacijo poklicnim šoferjem.

6. Poklicni šoferji so pripravljani plačati pri zamenjavi nove šoferske legitimacije.

Upamo, da bo kr. banska uprava vzela v pretres našo prošnjo in uvidela potrebo skorajšnje rešitve in ureditve legitimacij poklicnim šoferjem.

V pričakovanju ugodne rešitve in odgovora beležimo z odličnim spoštovanjem. — Odbor.

Pogled čez mejo

Od časa do časa bomo poročali članstvu, kako se godi poklicnim šoferjem v ostalih državah. Danes gremo na izlet k našim tovarišem v Prago.

Letos je stopila v veljavo kolektivna pogodba za taksiste v Pragi, ki vsebuje važno izboljšanje delovnih pogojev. Delovni čas, ki je bil dosedaj neomejen, je sedaj reguliran na bazi zakona o osemurnem delavniku. Za kontroliranje delovnega časa so vpeljane kontrolne knjižice, v katere morajo šoferji vpisovati čas začetka dela. Kontrolo vršijo reprezentanti šoferske organizacije, ki imajo v ta namen od oblasti izdane legitimacije. Dosedanji mezdni sistem (plača v procentih inkasirane vsote) se ukine in je bila vpeljana stalna tedenska plača 200 Kč. Šofer, ki mora biti izven Prage več ko 6 ur, prejme še dnevnic 10 Kč.

V mesecu decembru prejmejo vsi avtotaksisti, ki služijo najmanj eno leto pri istem podjetju, specialno nagrado v znesku ene tedenske plače. Ako podjetje šoferja odpusti po enem ali več letih, mu mora izplačati po mesecih odgovarjajoči del letne nagrade.

Letni dopust je sedaj reguliran. Po šestih mesecih službe prejme šofer tri dni plačanega dopusta. Po enem letu službe 6 dni in za vsako naslednje leto službovanja še po en dan. Ako je šofer odpušen, mora za tekoče leto dobiti za vsaka dve meseca službe po en dan plačanega dopusta. Vsi socialni zakoni morajo biti strogo spoštovani. Odpoved za obe stranki je tedenska. Do končne ureditve kolektivne pogodbe je za vse šoferje delojemalce le šoferska organizacija in brez nje ne more biti noben šofer sprejet v službo. Vsak šofer mora položiti 400 Kč kavicje v Delavsko hranilnico. Ta vsota se obrestuje. Ta kavcija služi za morebitno škodo, ki jo napravi šofer zaradi nemarnosti ali pa za kritje neoddanega za vožnjo kasiiranega denarja itd. To kavcijo upravlja paritetna komisija, sestojča iz dveh členov šoferske organizacije in dveh členov delodajalske organizacije. V primeru pokvare avtomobila prejme gospodar kavcijo le v primeru, da sodišče prizna popolno krivdo šoferju.

Prvega maja šoferji ne vozijo do 14. ure, gospodarji pa vendar morajo plačati šoferju za ves dan.

Slučajni boljši delovni pogoji, ki jih morda imajo posamezni šoferji, ostanejo v veljavi.

To je izveček pogodbe med šoferji in podjetji v Pragi. Marsikateremu našemu členu bi bilo življenje mnogo, mnogo lažje, če bi tudi mi dosegli take delovne pogoje. Da tega še ne bo tako kmalu pri nas, so krivi nezavedni, neorganizirani šoferji. Zato moramo mi, že organizirani, razviti vso propagando na še neorganizirane šoferje in jih pridobiti za organizacijo šoferjev Volan.

Iščemo

točen naslov tovariša Josipa Meštrovica. Komur je znan, naj ga takoj sporoči društvu.